

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
проф. Левандівському Омеляну Тарасовичу

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, доцента, професора
кафедри менеджменту організацій Інституту економіки і менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»

Кулиняка Ігора Ярославовича

на дисертацію **Коляди Андрія Степановича** «Розвиток регіонів України в
умовах становлення економіки знань»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами. В сучасних умовах трансформації соціально-економічної системи України, поглиблення процесів цифровізації, європейської інтеграції та післявоєнного відновлення особливої ваги набуває формування нової моделі регіонального розвитку, заснованої на знаннях, інноваціях, людському капіталі та ефективному використанні інтелектуальних ресурсів. Перехід до економіки знань суттєво змінює традиційні підходи до забезпечення конкурентоспроможності регіонів. Вирішальними чинниками економічного зростання стають здатність до створення, накопичення, поширення й комерціалізації знань, розвиток інноваційної інфраструктури, цифрових технологій, науки, освіти та високотехнологічного підприємництва. За таких умов регіональна політика повинна орієнтуватися не лише на використання наявного ресурсного потенціалу, а й на формування сприятливого інституційного середовища для розвитку людського капіталу, підтримки інноваційної діяльності та активізації взаємодії між органами влади, бізнесом, науковими установами й закладами вищої освіти.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах воєнних викликів та необхідності повоєнного відновлення України. Саме регіони виступають ключовими суб'єктами реалізації політики відновлення економіки, підвищення інвестиційної привабливості, розвитку інноваційних екосистем, цифрової трансформації та інтеграції у європейський економічний простір. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування нових підходів до управління регіональним розвитком відповідно до принципів економіки знань.

Про актуальність теми дисертації свідчить і те, що результати роботи відповідають плану наукових досліджень Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, а саме: «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083, 2013-2027 рр.), де автором було розроблено методичний підхід щодо оцінювання рівня розвитку економіки знань в регіонах України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими, логічно послідовними та переконливими. Високий ступінь їх достовірності забезпечується комплексним використанням сучасних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, які адекватно відповідають поставленій меті, завданням і предмету дослідження.

Теоретичну основу дисертації становлять фундаментальні положення економічної теорії, регіональної економіки, теорії економіки знань, концепцій інноваційного розвитку, просторової економіки, державного регулювання регіонального розвитку, а також праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем формування конкурентоспроможності регіонів в умовах сучасних трансформаційних процесів.

Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується використанням широкої інформаційної бази, яка охоплює законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні матеріали органів державної

влади, статистичні дані, аналітичні звіти, результати наукових досліджень, міжнародні рейтинги та інші релевантні джерела інформації. Це забезпечило комплексність аналізу сучасного стану розвитку регіонів України та дозволило сформулювати науково аргументовані висновки щодо особливостей їх функціонування в умовах становлення економіки знань.

Структура дисертації характеризується внутрішньою логічною завершеністю. Кожний розділ органічно пов'язаний із попереднім, а сформульовані висновки безпосередньо впливають із проведеного аналізу та відповідають поставленим завданням дослідження. Наукові результати мають достатній рівень теоретичного узагальнення, а запропоновані практичні рекомендації є логічним продовженням отриманих результатів дослідження та можуть бути використані у процесі формування й реалізації державної та регіональної політики розвитку регіонів України.

Достовірність результатів і новизна досліджень, повнота їх викладу в опублікованих працях. Основні результати дослідження пройшли апробацію на наукових конференціях та достатньою мірою висвітлені в опублікованих наукових працях, які відображають зміст дисертації та її ключові наукові результати. Зокрема, результати дисертаційної роботи заслухані на міжнародних конференціях: 7th International Scientific and Practical Conference "Scientific Exploration: Bridging Theory and Practice" (Berlin, Germany, 25-27 May, 2026) та 3rd International Scientific and Practical Conference «Science and Technology: New Horizons of Development» (Prague, Czech Republic, 3-5 June, 2026). За результатами дослідження автором опубліковано 6 наукових праць, серед них: 4 наукові статті у фахових виданнях, 2 – публікації за результатами наукових конференцій.

Наукова новизна отриманих результатів отриманих результатів полягає в обґрунтуванні та розробленні інструментарію оцінювання економіки знань в регіонах України та визначення ключових перспектив її розвитку для усунення міжрегіональної диференціації. Отримані наукові результати формують наукову новизну дослідження, зокрема:

удосконалено:

- методичний підхід до побудови інтегрального індексу розвитку економіки знань у регіонах України, який базується на використанні методу багатокритеріального прийняття рішень та забезпечує об'єктивність ранжування регіонів в умовах обмеженої інформаційної бази;

- систему показників оцінювання рівня розвитку економіки знань у регіонах України, яка на відміну від існуючих дозволяє забезпечити порівнянність регіональних значень в умовах втрат репрезентативності демографічних даних;

- методичні підходи до діагностики регіональної асиметрії розвитку економіки знань, які дозволяють розрізняти структурну нерівність та ситуативні відхилення, а також визначати додаткові ефекти;

набуло подальшого розвитку:

- класифікація структурних елементів економіки знань, що передбачає три взаємопов'язані складові: виробництво, розповсюдження та впровадження знань, що дозволяє відтворити цілісний цикл функціонування економіки знань;

- типологія регіонів України за рівнем розвитку економіки знань, яка побудована за допомогою алгоритмів кластеризації та методу головних компонент і дозволила обґрунтувати триполюсну структуру та виявити одновимірність регіональної асиметрії, яка формується переважно блоками науки, інновацій і людського капіталу.

Значення роботи для науки і практики та шляхи використання результатів дослідження. Дисертаційна робота має вагомe теоретичне та практичне значення. Теоретична цінність дослідження полягає у розвитку наукових положень щодо забезпечення розвитку регіонів України в умовах становлення економіки знань та вдосконаленні методичних підходів до формування регіональної політики.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання органами державної влади та місцевого самоврядування при

розробленні стратегій і програм регіонального розвитку, а також у діяльності закладів вищої освіти та наукових установ у процесі проведення наукових досліджень і викладання економічних дисциплін.

Запропоновані автором рекомендації можуть бути використані для підвищення ефективності управління регіональним розвитком, стимулювання інноваційної діяльності, розвитку людського капіталу та формування конкурентоспроможної економіки знань в Україні. Результати дослідження використано в практичній діяльності ТзОВ «КАС БУД». Науково-практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, а саме при викладанні таких дисциплін: «Економіка малого та середнього бізнесу», «Сучасні технології у підприємстві» (довідка № 2026-01-26/06-12/1039 від 07.05.2026).

Оцінка оформлення дисертації. Дисертаційна робота оформлена відповідно до встановлених вимог, має чітку та логічну структуру. Матеріал викладено послідовно, грамотно та в науковому стилі. Таблиці, рисунки й додатки є інформативними, належним чином оформленими та доповнюють основний зміст дослідження. Список використаних джерел оформлено відповідно до чинних вимог, а наведені посилання є коректними. Загалом оформлення дисертації відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційне дослідження містить 46 рисунків і 20 таблиць. Список використаних джерел містить 190 найменувань.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертаційної роботи Коляди А.С. дає підстави стверджувати, що вона відповідає основним принципам академічної доброчесності. У роботі дотримано вимог щодо коректного використання наукових джерел, наведено належні посилання на праці інших авторів, а використані наукові положення, ідеї та результати досліджень мають відповідне цитування. Ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень

принципів академічної доброчесності під час ознайомлення з дисертацією не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу, яка виконана на достатньо високому науковому рівні, слід висловити деякі зауваження, які відносяться до дискусійних питань та побажань:

1. Автором запропоновано розглядати економіку знань у чотирьох контекстах (галузь, сектор, суспільний стан і стратегічний підхід до розвитку) (с. 20-21). Водночас доцільно було б чіткіше обґрунтувати критерії такого поділу та показати його переваги порівняно з існуючими концептуальними підходами.

2. Певну дискусію викликає запропонована автором класифікація структурних елементів економіки знань (с. 35-36). Доцільно було б розширити її аналізом взаємозв'язків між виробництвом, розповсюдженням і впровадженням знань, а також показати місце людського капіталу, цифрових технологій та інноваційної інфраструктури в запропонованій моделі.

3. У підрозділі «3.3. Конвергенція регіонів України у розвитку економіки знань» (с. 127) автор використовує поняття «конвергенція» як одну з ключових категорій дослідження, однак його змістове наповнення не розкрито належною мірою. Доцільно було б більш чітко визначити авторське розуміння конвергенції саме у сфері розвитку економіки знань та окреслити критерії, за якими оцінюється зближення або розходження регіонів.

4. У дисертації значна увага приділена кількісному оцінюванню розвитку економіки знань, водночас поза увагою залишилися окремі якісні чинники, зокрема ефективність регіонального управління, рівень взаємодії науки, бізнесу та влади, а також особливості інноваційної культури регіонів. Їх урахування могло б забезпечити більш комплексну оцінку розвитку економіки знань.

5. Практичні рекомендації автора щодо розвитку економіки знань мають важливе прикладне значення. Разом із тим доцільно було б більш детально

визначити механізми їх реалізації для різних типів регіонів, враховуючи виявлену регіональну диференціацію та відмінності у ресурсному й інституційному потенціалі.

Водночас хочу зазначити, що вказані дискусійні положення не мають принципового характеру та не зменшують загальної позитивної оцінки виконаного дослідження, його теоретичної та практичної значущості.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Коляди Андрія Степановича на тему «Розвиток регіонів України в умовах становлення економіки знань» є самостійним і завершеним науковим дослідженням. Дисертантом отримано нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, а також зроблено відповідні висновки, які дозволяють стверджувати про вирішення автором поставлених у роботі наукових завдань.

Дисертація Коляди Андрія Степановича на тему «Розвиток регіонів України в умовах становлення економіки знань» відповідає спеціальності 051 Економіка, вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами), вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами), а її автор Коляда Андрій Степанович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту організації
Інституту економіки та менеджменту
Національного університету
«Львівська політехніка»

Проректор

Ігор КУЛИНЯК

Ірина ЯРЕМЧУК